

Afstand Henk Wildschut fotografeerde corona

De pandemie in beeld, herkenbaar voor iedereen

Fotograaf Henk Wildschut legde de coronaperiode vast in een expositie in het Rijksmuseum en een boek waar we over twintig, dertig jaar naar teruggrijpen om de pandemie te begrijpen.

Edo Dijksterhuis
AMSTERDAM

Eigenlijk vond fotograaf Henk Wildschut de coronacrisis helemaal geen onderwerp voor hem. Te afgeklonven en alom tegenwoordig om nog iets aan toe te voegen. Hij is bovendien geen fotojournalist maar neemt liever een beetje afstand van het nieuws. Zoals hij dat bijvoorbeeld heeft gedaan met zijn serie over tuintjes in vluchtelingenkampen die indirect heel veel zeggen over ontheemding en de behoefte aan worteling.

Maar toen kwam het Rijksmuseum met de vraag of hij de impact van corona op het maatschappelijk leven wilde vastleggen voor Document Nederland. Het kader van die opdracht gaf genoeg richting om het onderwerp opnieuw te overwegen. Wildschut ging op zoek naar beelden achter de actualiteit, met een langere houdbaarheid, die – zoals hij zelf zegt – ‘bestemd zijn voor de zuurvrije dozen van de geschiedenisafdeling’. Het project kreeg de om meerdere redenen passende titel *Afstand*.

Een mooi voorbeeld van Wildschuts aanpak is

de studio waar live publieksgeluid bij opnames van voetbalwedstrijden wordt gemixt, de stadionvariant op de bekende lachband. Naast de knopjes zitten plakkers met titels als ‘olé olé’. Op zich geen opzienbarende foto maar hij krijgt betekenis naast een beeld van De Kuip na afloop van de wedstrijd Feyenoord-Sparta, op 18 oktober 2020 de eerste voetbalwedstrijd die weer gespeeld mocht worden – zonder publiek. Waar het anders zwart ziet van de mensen, heerst nu stilte.

Overweldigend veel

Op een aantal foto's komen corona en de bestrijding van het virus zelf aan bod. Distributiehallen vol dozen met plastic handschoenen, de productie van desinfecterende zeep, het OMT in een lullig vergaderzaaltje en nogal schokkend in z'n alledaagseheid: een plastic koffertje vol virusmonsters dat bijna nonchalant naast een kopieerapparaat is neergezet. Terugkerend thema zijn de resusaapjes die in het biomedisch onderzoekscentrum in Rijswijk dienden als proefkonijnen voor vaccins.

Afstand bevat veel werk, bijna overweldigend veel. De foto's hebben allemaal hetzelfde, relatief kleine formaat en hangen in één lange rij verspreid over vier wanden, met af en toe een

paar erboven of eronder die ritme en clustering aanbrengen. De foto's laten zich daardoor niet afzonderlijk bekijken en dat is ook niet de bedoeling. Slechts weinig beelden zijn sterk genoeg om als individueel werk overeind te blijven. De foto van een boom met bordje erop is er zo een. Op het roze hart staat te lezen: 'Zou juist de vakantie geboekt, erg lastig deze tijd... maar ben eruit, we gaan naar de Filistijnen'.

Dat *Afstand* zo weinig iconische beelden bevat zegt meer over het onderwerp dan over de maker. Als we terugkijken naar de afgelopen anderhalf à twee jaar overheerst het gevoel van nivel-

Wildschut ging op zoek naar beelden achter de actualiteit, met een langere houdbaarheid

lering: de dagen zijn samengeklonterd en het gevoel van tijd is geërodeerd. In het boek bij de tentoonstelling komt dat tot uitdrukking in de integraal uitgeschreven tekst van alle coronapersconferenties die we vanaf maart 2020 voorbij hebben zien komen. De grijze woordenbrij vormt de bedding voor de beelden.

Polarisatie

Dat het onderwerp monotonie in zich draagt, betekent niet dat de foto's saai zijn. Daarvoor heeft hij een te scherp oog en weet hij op meesterlijke wijze beelden te combineren. Zoals het NOS-busje dat uit voorzorg van logo's is ontdaan, maar wel veel lijkt op het met verontwaardigde teksten bestickerde voertuig van Viruswaarheid. Of de gordijnen in achtereenvolgens een ziekenhuis, een testlocatie in de RAI en Tuschinski: de dood, de regels en de gevolgen.

Mensen zijn weinig te zien. Uitzonderingen zijn de eerste anatoom die een coronapatiënt onderzocht of de man die het R-getal uitrekt; een 'deskjockey' waar niemand zich ooit voor interesseerde maar die plots heel belangrijk werd. Opvallend afwezig zijn de anticoronademonstranten. In plaats daarvan toont Wildschut ME'ers te paard, alsof de kijker tussen de 'koffiedrinkers' op het Museumplein staat.

Daarmee haalt de fotograaf de angel uit de polarisatie die onmiskenbaar ook bij de coronaperiode hoort, maar maakt hij *Afstand* ook tot een document waar heel Nederland zich in kan herkennen.

De laatste foto dateert van Koningsdag 2021 en is genomen in een overvol Oosterpark. Vlak eraanast beelden van Back to Livefeesten, maar ook van een ic-ploeg die nog steeds paraat staat. We zijn nog niet van corona af.

Document Nederland: Henk Wildschut – *Afstand*, Rijksmuseum, t/m 16/1 in Rijksmuseum

De gordijnen in een ziekenhuis, een testlocatie en Tuschinski: de dood, de regels en de gevolgen

→ Vianen, ziekenhuis-bedden op voorraad van het verhuurbedrijf Hillrom. FOTO HENK WILDSCHUT, RIJKSMUSEUM